

Nomineringen sker i kategorin:

Nya affärsmöjligheter på landsbygder

Namn

Motion och Miljö, Vandring och Vatten - Destination Utö Ekonomisk förening utegym och vandringsstigar

Motivering till nomineringen

Destination Utös målmedvetna arbete ger resultat när 3,5 mil vandringsstigar har restaurerats, ett utegym har kommit på plats och våtmarker skapas för fåglar och gäddor. Familjer och motionärer, båtfolk och multisportare bjuds, genom företagens samverkan, in att kombinera vandring och träning med en fantastisk skärgårdsupplevelse.

Konkreta resultat

Destination Utö har jobbat länge och på bred front för att utveckla öns besöksnäring och övriga företagande. Deras tanke är att bygga en destination utifrån det som ön har. De arbetar för att erbjuda en fri och tillgänglig miljö och bra badvatten. Till exempel driver de ett miljöarbete på ön med investeringar i våtmarker för fisk och fåglar (Havs- och fiskefonden, Lona-stöd och stöd från Haninge kommun). Föreningens ordförande Thomas Hjelm säger "Vi simmar i havet, vi vill ha rent vatten, vi vill ha tillbaka fisken. Vi vill ha friska sjöbottnar med bottenvegetation. Till detta kopplar vi motionsbiten. Och vi vill se till att besökarna får se fåglarna. Det krävs mycket samplanering och samarbete men samarbete lönar sig och ger engagemang och stolthet på hela ön."

Våtmarksprojektet kan följas på Våtmark Fladen Utö på Facebook. Projekten med stöd av Landsbygdsprogrammet till investeringar i turism och rekreation samt i idrottsanläggningar färdigställdes i slutet av juli 2018 med invigning av 3,5 mil vandringsstigar och ett utegym. Det märktes omedelbart på hösten att antalet besökare till ön var högre än vanligt. Många kom ut och gjorde en dagsvandring. Till en början hittade äldre i par och grupper till ön. Under våren har alltför yngre besökare (20 – 30 år) kommit. Det var säkert också en lyckad synergieffekt med regionens satsning att låta SL-kortet gälla på skärgårdsbåtarna. Det har också skapats en ny förening "Utö Trail" av det gäng som en gång startade Ö till Ö, tillsammans med kockarna på värdshuset. Just nu har Utö Trail en kampanj på Facebook "Vandra på Utö" som setts av över 50 000 personer. En viktig effekt på sikt är det breda engagemang från hela ön som man redan nu ser. Utö värdshus är en stor arbetsgivare på ön och dess personal är väldigt hälso- och miljöengagerad. Den personal som är åretruntanställd har arbetsuppgifter i miljöprojekt på ön under lågsäsong. Just nu räknar de fisk i våtmarker och de kommer sköta om vandringsstigarna. En helg i april var det "plogging" längs med vandringsstigarna. Vandring fungerar väldigt bra som upplevelseprodukt inom besöksnäringen. Vandringsstigarna är öns magnet och öns företagare vill förstås också att besökarna ska stanna och övernatta. Sträckan är så pass lång att man kan dela upp vandringen i flera dagsetapper och paketera stigarna som upplevelse. Effekten är att besöksnäringen kan leva vår och höst. Eftersom föreningen har varit med och finansierat investeringsprojekten med 10 % är alla företagare delägare i stigen och hela samhället är inblandat. Det finns en gemensam stolthet över vad man åstadkommit. Det är nu upp till företagen själva att bygga produkter kring stigarna oavsett vilken verksamhet man har. Föreningen verkar för att det nu ska utvecklas tjänster som personlig träning, yoga och vandringsguidningar. Kommunen (Haninge) har på gång en guideutbildning via landsbygdsprogrammets kompetensutveckling för nya jobb, som kommer understödja utvecklingen.

Bakgrund och målgrupp

Idén om att rusta upp öns gamla stigar kom från början från löpningsintresserade ö-bor. En helt ny sport har skapats på Utö – SWIMRUN - som är en multisport där människor utmanar sig själva genom att springa över öar och simma däremellan. Det var två bröder hemmahörande på Utö, Mats och Jesper Andersson, som med några kompisar en kväll för 15 år sedan fick idén om att ta sig för egen maskin mellan Sandhamn och Utö i Stockholms skärgård. 2004 genomförde de sin idé och ryktet om

bedriften spred sig och plockades upp av multisporten vilket ledde till att en tävling organiserades 2006 denna sträcka. Tävlingen fick heta Ö till Ö och den har nu gått på höstkanten varje år sedan dess och lockar deltagare från hela världen. Både start och mål är numera vid Utö värdshus. Destination Utö Ekonomisk förening bildades 2013 och består av företagen på ön. Arbetet är långsiktigt och målmedvetet och utgår från den profil för ön som man började med att identifiera: Motion, Miljö och Kultur. Utö har många olika typer av natur: berg, skog, äng och strand. Medan tävlingen Ö till Ö lockar tävlingsinriktade multisportare som springer genom terrängen ville föreningen bredda genom att skapa förutsättningar för oss vanliga att vandra och för motionärer, på iordninggjorda stigar med ett tydligt skyltsystem. Det är också populärt för båtfolket att kunna kliva av båten och röra sig på land för både barn och vuxna. Den starka hälsotrend som råder talade för idén om att satsa på stigar för vandring och löpning. Utös historia är präglad av att man började bryta järnmalm i gruvor på 1100-talet och fortsatte med det i nära 700 år. Stigarna började skapas redan då. När den eran avslutades var det badgästerna som var i fokus från 1800-talet. Under 1900-talet har försvarsmakten varit aktiv på stora delar av ön. Stigarna har vuxit igen under årens lopp och 35 km av dem är nu röjda igen. Ön har 200 bofasta varav ca 40 procent är kvinnor. Försvarsmakten, Skärgårdsstiftelsen som förvaltar öns stora arealer av naturreservatmark, Haninge kommun och privatpersoner är markägare. Tävlingen Ö till Ö var startskottet i början på 2000-talet. Det var Utö Värdshus som byggde upp hela den aktiviteten. Där såddes idén och skapades behovet av ett stigsystem. Destination Utö ekonomisk förening har sedan breddat genom att restaurera stigarna med att röja, bygga spänger och sätta upp skyltar vilka passar för motionärer och besökare. Värdshuset och föreningen destination Utö och hela samhället är engagerade i satsningen. Alla boende både bofasta och sommargäster är engagerade. Öns företag gynnas genom att fler besökare dras till ön och det finns potential för alla företag inom besöksnäringen att kunna erbjuda tjänster. Boende gynnas genom att företag får fler bokningar och det blir fler affärer, och både boende och fritidsboende gynnas även då det kan bli mer service tillgängligt när fler människor kommer till platsen. Samhället utvecklar sin livskraft. Hela öns boende och företagare gynnas av att man förvaltar öns naturresurser på ett hållbart vis, både för sin egen livsmiljö och som grund för sitt företagande. Det fanns en tanke från början att öppna upp för vandring och motion. Men vilka som skulle komma var lite svårare att se. De som inte vill tävla inom multisport, men ändå känna på den tuffa sporten, kan komma och springa och simma. Så har föreningen också öppnat för dem som vill komma ut i naturen alltifrån barnfamiljer och båtfolk, äldre 50/55 + och yngre sällskap. En annan ny målgrupp är företag som vill hitta områden där de kan bidra till hållbarhet i Östersjön och känna att de kan göra skillnad på riktigt. Man vill donera en liten peng men sedan också skicka ut sin personal för att vara med i arbetet under en dag på plats, som en team building-aktivitet. Detta funderar föreningen på just nu. Med miljön och naturen som bas och vandringsstigarna som verktyg upplever Utö att de bygger någonting som är väldigt stabilt.

Geografisk täckning

I Haninge kommun Stockholms län

Tidsperiod

2016-2018

Från vilken fond kom EU-finansieringen?

Landsbygdsprogrammet

Vilken myndighet/leadergrupp beviljade projektet?

LST Stockholm

Koppling till programmålen (se målen längst upp på sidan)

Bidrar till mål C genom att skapa en marknad för öns företagare och på sätt främja ökad sysselsättning. Men även indirekt till mål b genom att grunden för företagandet handlar om att naturresurserna förvaltas hållbart och miljöinsatserna och besöksnäringens insatserna motiverar varandra.

Kontaktperson för nominerat förslag

Thomas Hjelm ordförande Destination Utö ek för 0708736530 thomas.hjelm@utposten.se

Ditt namn och myndighet/organisation

Sofia Ståhle LST Stockholm 010-2231584

Din e-postadress

sofia.stahle@lansstyrelsen.se